

„V §. 79. poduka za izpeljavo katastralne cenitve zemljiškega doneska, danega za Kranjsko in Koroško, nahaja se določilo: „naj se poizvé, koliko da eno oralo vsacega razreda in posamesnega obdelovanskega reda v navadni rodovitnosti in pri splošno navadnem obdelovanju v enem letu čistega doneska daje. Na dalje je v §. 92. in 93. izrečeno, da, ker se ima pri katasterski vcenitvi vsakoletni srednji donesek zemljišč vsacega obdelovanskega reda in razreda pozvedeti, se mora ozirati na navadne zgodbe in v večletnem času ponavljajoče se ugodne in neugodne okoliščine, h katerim pripadajo manjša vremenska poškodovanja, kakor slana, pozna zmrzlina, suša itd.; in v ta namen naj se različni vpliv, ki ga navadno ponavljajoče se nezgode po različnosti krajne lege vsacega reda na rodovitnost in na večletni zemljiški donesek imajo, poizvé, iz tega pa poprečni znesek za eno leto preračuna. Ker se pozebljina ozimine nenavadnim vremenskim nesrečam, za katere se za vsak primerljaj posebej davek odpušča, všteti ne more, ampak se tistim navadnim nezgodam prištevati ima, katere se vsled posebne lege zemljišč večkrat ali malokedaj nahajajo, ni tedaj dvomljivo, da se je gledé na gori navedeni poduk pri katastralni vcenitvi že oziralo na manjši donesek, ki izvira iz pozebljin. Zato finančno ministerstvo ni v stanju, po sedaj obstoječih postavah omenjene prošnje vslišati, — da pa v načrtu nove postave, katera se ima po §. 6. postaviti za vredjenje zemljiškega davka od 24. maja 1869. leta še le narediti, se bode tudi na odpust zaradi poljskih nesreč prav skrbno oziralo.“

Tako se glasi rešitev prošnje družbe kmetijske Koroške po odpisu c. kr. ministerstva kmetijstva 27. marca letošnjega leta.

Ali se bode ta obljuba po novi davkovski postavi spolnila ali ne, bode prihodnost učila. Državni zbor Dunajski nam ne more zameriti, ako neverni Tomaži ostanemo tako dolgo, dokler pred nami ne leži nova postava, po kateri bode sedanja obljuba mesó postala. Kar je pretekli teden v zbornici poslancev baron Eichhoff govoril, kaže nam marveč, da še pridemo z dežja pod kap.

Kako cesarske gosposke včasih postave krivo razlagajo.

Čuden primerljaj o tej zadevi se bere v 21. listu časnika „Oest.-Ungar. Wein- und Agricultur-Zeitung“ pod naslovom: „Ein irrthümlich publicirtes k. k. Hofkanzlei-Decret bezüglich des Wildschadenersatzes“ (krivo razglašen ukaz c. kr. dvorne kancelije o povračilu za škodo, po divjaščini storjeno).

Dogodba je v imenovanem časniku popisana tako: „Kmet Peter Hofmeister v Katzelsdorfu v doljni Avstriji je c. kr. okrajno glavarstvo v Mistelbachu prosil, naj dá preiskati škodo, ki mu jo je v njegovem mlademu gozdu storila divjaščina. C. k. okrajno glavarstvo je to prošnjo odbilo. Na to se je kmet pritožil pri c. k. deželni vladi Dunajski in pri c. k. ministerstvu kmetijstva.“

Kakor deželna vlada je tudi ministerstvo pripoznalo pravico te pritožbe in dovolilo cenitev storjene škode ter s tem izreklo, da se ima kmetu škoda povrniti. Dr. Heinzlmayr v Feldsbergu — zastopnik kneza Lichtensteina, ki je imel lov (jago) v onem kraju v najemu — ni bil zadovoljen z odlokom vladnim in ministerskim in se je zato pritožil pri viši c. kr. upravni sodnji (Verwaltungsgerichtshof). — Prišla je po takem ta pritožba pri c. kr. upravni sodnji v očitno obravnavo, pri kateri je dr. Heinzlmayr jako bi-

stroumno zagovarjal svojo pravdo, dokazovaje, da po obstoječih postavah in še posebno po ukazu c. k. dvorne kancelije od 21. aprila l. 1821., razglašenem v zakoniku c. k. deželne vlade doljno-avstrijske, lastnik ali najemnik lova ni dolžan povrniti škode, ki jo divjaščina naredi mlademu lesu v gozdih. Zastopnik ministerstva kmetijstva pa je temu ugovarjal in po aktih dokazal, da navedeni ukaz od leta 1821. bil je le odlok v nekem posebnem primerljaji, ki nima veljave za druge slučaje in da se je oni ukaz le po pomoti vrnil v deželni zakonik. Ker je bilo to jasno dokazano, je c. kr. upravna sodnja zavrgla pritožbo zastopnika kneza Lichtensteina in kmet je pravdo dobil. Ukaz tedaj, ki so ga gosposke celih 56 let za postavo imele, bil je le pomota, in po takem pridejo poškodovanci še le po preteku 56 let k svojim pravicam!“

Ta dogodba pač očitno kaže, kako gosposke včasih postave krivo tolmačijo.

Delitev konjskih premij na Kranjskem

je c. k. deželna vlada 24. majnika t. l. št. 3584 tako-le oklicala:

Na Krajskem se bo za letošnje leto vršila delitev cesarskih premij v srebrnih goldinarjih, kakor tudi delitev priznanskih diplom: a) za kobile z žebetom, b) za žebice, c) za žebičke, d) za licencirane privatne (zasebne) žebce plemenjake v peterih konkurznih krajih namreč: Na Vrhniki za politične okraje Ljubljana, mesto Ljubljansko, Postojna in Logatec 5. dan septembra t. l., — v Ribnici za politična okraja Kočevje in Černomelj 7. dan septembra t. l., — v Bledu za politični okraj Radolica 10. dan septembra t. l., — v Kranji za politična okraja Kranj in Kamnik 11. dan septembra t. l., — in v Novem mestu 10. dan oktobra t. l.

Več o tej volitvi poročamo drugi pot.

Za hišne potrebe kaj.

Če dimniki dobro ne vlečejo,

da se po kuhinjah kadí, je to jako sitno gospodinjam. Svetuje se odpraviti to napako, več pripomočkov, na priliko, da se na vrh dimnika nastavi železna ali lončena cev itd. To večkrat prav dobro pomaga. Še drug prav zanesljiv pomoček po „Handels-Gewerbe-Journal“ pa, če vsi nastavki nič ne pomagajo, je to, da se zgornji konec dimnika za kakih 5 do 6 vrst kamnov ali opék (ceglov) podêre, pa potem iznova zida tako, da se na vseh 4 stranéh novega zidú napravi kakih 6 ali 8 štirivoglatih lukinj po 2 palca velicih; vrh dimnika pa se zaprè s škrlevo plošo, ki ima v sredi luknjo 3 palce veliko in se zatrdi s tem, da se na-njo prizida par zidarskih kamnov. Stroški tega prezidanja so majhni, pomoč pa gotova.

Gospodarske novice.

* Na kmetijski viši šoli v Mediašu na Erdeljskem (Siebenbürgen) je služba ravnatelja izpraznjena *); redna vsakoletna plača znaša 1200 gold., funkcijska priklada 300 gold., stanovnina 200 gold., vodja sme tudi za-se rabiti vrt z 800 □ sežnji. Služba ta je sklenjena tudi

*) Vredništvo „Novic“ razglašá ta razpis po želji sl. odbora družbe kmetijske, kateri je zato naprošen bil od občnega zbora saksonske univerze na Erdeljskem.

s penzijo; službo pol leta naprej odpovedati more vodja te šole, pa tudi ondašnja (saksonska) univerza, ta vendar le o prvih dveh letih. Služba se mora vsaj do 15. septembra t. l. nastopiti. Prošnjiki za to službo morajo svojo prošnjo zadnji čas do 30. dne t. m. pri saksonski univerzi v Sibiriji (Hermannstadt) vložiti ter priložiti spričala na kaki kmetijski akademiji dovršenih študij in in svoje učiteljske službe na kaki kmetijski šoli.

* *Žveplo iz Laškega izvaževati v Avstrijo* je prepovedala Laška vlada. Kaj namerava Laška „prijateljica“ naša s to prepovedjo, se za gotovo še ne vé, to pa je gotovo, da za vinorejce naše primorske je to hud udarec, ki mnogo žvepla potrebujejo proti trtni bolezni, ki še ni zginila iz njihovih nogradov.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski - romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Milan pa je pred-se gledal tako, kakor gleda človek, čegar duh léta po drugih krajinah in v drugih dobah, gleda, pa ničesar ne vidi okrog sebe; po nekotikem časi je stresnil glavo, z dlanijo otrl si obraz in o poprejšnji zamišljenosti povprašal: „Ali tudi v srci? — to je kaj družega; vsaj tačas, — da, celih trinajst let baš do tistega nesrečnega dne v Drinopolji sem senjaril tako; po tem dnevu pa sem preverjen, da si ženska — takova, kakoršna je kaka druga, katere vernost je na pesek zidana in katera se daje, da jo odnaša pozemski lesek, sicer bi me ne bila odvrnila od mojih bratov, da zdaj ne morem trpeti njihovih pogledov, ter raji ogibljem se jih; ne bila bi me odvrnila od svete domovine, kateri sem krvavel in kateri je umrl car — tvoj oča, da sem zdaj izdajica svojim tovarišem, hudoba svoji vesti, da se ne upam s svojimi očmi pogledati v jasno nebo, v to Božje ogrinjalo, a — Jezus Kristus!“ — zaječal je in z obema dlanima zakril si obraz — „in moje ime in moj spomin bodo kleli, kakor preklinjajo Brankovića — njegovo ime in njegov spomin.“

Sultanica je stopila bliže, nagnila se k njemu, položila je roko na njegovo ramo, ne mara je bila ganila jo moška vojvodina bolest. „Poslušaj me, Milan!“ — rekla je vroče, milosrčno — „če bodeš potlej zopet to, kar si bil, osvobodim te tvoje obljube, lahko bodeš preganjal mene in to, kar je moje.“

„Govôri, jaz poslušam“ — vskliknil je Topličanin radostno in odkril svoj obraz, up, da ga ne bode več vezela obljuba, dihnil je va-njo novo življenje.

Ko je bila sultanica takov izraz nenadne radosti začula v Milanovem glasu in zagledala v njegovem oku, prestrašila se je tako, kakor bi jo bil gad piknil, oko se je kar iskriilo jej — in nevolja je obličje polila jej z nežno rudečico, ali to vse je godilo se tako urno, podobno blisku, ki po nočnem nebu švigne in zibne, da Milan ni videl ničesar, a ko je bil oko vpel v Milico, videl je, da je vsled duševne žalosti oblačno nje obličje in da se notranja bolest obrazi jej na njem.

„Milan!“ — začela je sultanica govoriti z otožnim glasom, kakor bi bile težko vile se jej besede iz prsi; že poprej je bila svoj zavoj popolnoma odgrnila z obličja — in stala je pred Milanom v vsi svoji čaralni krasoti, povešenih oči, sklonjene glave, in roci je držala ob sebi, kakor bi ne bila upala se pogledati va-nj. „Milan“ — govorila je — „jaz te nisem rada imela le

z usti, temuč z vso svojo dušo, s celim svojim srcem, a še zmirom se vsa moja bitost trese vsled same blagosti, kedar se spomnim na večere, ko sva se v senci pod drevesi na vrtu skrivala — tam v Prizrenu.“ Po teh besedah se je zamislila, kakor bi jo bil zmogel bil ta spomin, tudi Milan se je zamislil — in urnejše je utripalo mu srce, močnejše so jele delati njegove prsi.

Pritisnila je svojo dlan k čelu, kakor bi bila hotela zapoditi spomin na davnost in po globokem vzdihu je dalje govorila: „Ali zašlo je vse to, kakor solnce zahaja v temno noč; pa solnce zopet vstane z vsem svojim leskom vred, v vsi svoji krasoti, oni časi pa meni nikdar več ne vstanó iz svojega groba; osoda je zahtevala to, a meni ni zapustila ničesar družega, nego bolestne spomine.“

„Res je to — res!“ — pritegnil je Milan, zmoglo ga je bilo čutje.

„A vendar je to meni bila velika utjeha“ — govorila je sultanica dalje, kakor bi ne bila slišala ničesar — „ko so me bili v Drinopolj pripeljali k neznanemu možu in zaničevanemu, ki je ugonobil mojo domovino in tudi deležnik bil mojega oče smrti. Vzel me je za svojo soprogo, torej sem njegova gospá, sultanica. Blišč in slava me ni oslepila, vès svet se pokorí Bajazetu, kajti nena-vaden možak je to, gospodar po rodu in po duhu, ali oni se pokorí meni in pozorno streže mojim željam. A jaz vendar-le nisem zatajila svojega rodu — in da je Srbska doslé svobodna, — svobodna, kakor je bila sicer, le da je v Bajazetovem varstvu, da Branković ni zavžil svoje izdaje, njenega sadú, to je moja zasluga!“ — dejala je, oko je živejše lesketalo jej — in lice je ob-lila jej živejša rudečica; mogoče je, da je govorila res-nico. „Zato“, — govorila je razpaljeno dalje, ali čim delj, tem nežnejše je krilil nje glas — „zato sem do céla vdala se Bajazetu in sprejemala njegovo češčenje; ker je on častil me, menila sem, da me ti častiš, kajti znala sem dobro, da ti, če prav je Milica sultanica, da je ne pozabiš.“

„Ne, tega ne, nikoli ne!“ — vskriknil je vojvoda razpaljen in roko položil na srce.

„Povila sem sina“ — pripovedala je sultanica dalje, „a mene in mojega sina črté ti ljudje, starejši Bajazetovi sinovi zavistno gledajo kristjansko Srbko in njenega sina, — očitajo, da se jim zmanjša dedstvo po očetu, žarljivo gledajo svojega očeta ljubezen do mene. Kaj se bode zgodilo meni in mojemu sinu, če Bajazet pogine?“ — povprašala je nenadoma, pogledala k višku — in dve solzi ste zalesketali jej na vejicah.

„Navzlic tvojim sovražnikom in vsemu bisurmanstvu obvarujem jaz tebe in tvojega sina!“ — vskriknil je srdito vojvoda, zopet so ga bile popolnoma zmogle njene besede, kakor tam v Drinopolji.

„Ne, ne!“ — odmajala je sultanica z glavo — „to si mi že prisegel o priliki, a zdaj ti je žal svoje prisege; a jaz vendar ničesar ne zahtevam drugega, nego brambo sebi in svojemu sinu o potrebi, ne zahtevam nikakoršne izdaje, ni da bi izdal svoje brate. A komu sem krepkejšje upala, da bode moja in mojega sina bramba, če ne tistemu, ki je že pred davnimi leti obljubil, da mi vsako uro, ko bi bilo treba, hoče žrtvovati svoj život? — Da, tačas ni menil ne on, ni jaz nisem verovala, da bodem kedaj sultanica, da tuje pokolenje razsuje se iz mojega naročja, da leta ohladé goreče mladosti žar!“ — To je govorila samo poluglasno, kakor bi bila sama sebi pripovedala, pa vsklonila je glavo — in s krepkim glasom je, če prav je bolestno čutje migljalo v njem opomnila: „Ne, ne, Milan! ti bi se rad osvobodil svoje obljube“; — segnila je v nedrije, vzela iz njega kinžalov ročaj, ponudila mu ga in